

Exodus

Lekció: Jel. 15.1-4
Textus: 2Móz. 15.1-21

2005. júl.3.
Gazdagrét

Mózes éneke

Izrael száraz lábbal kelt át a Vörös tengeren, a fáraó és serege pedig végleg elveszett. A szabadulás utáni reggelen Isten népe a rettegett ellenség, az egyiptomiak holttestét látja a tenger fövényén. Az Úr győzelmet aratott, szabadulást készített, Mózes pedig hálaadó, Istent magasztaló énekbe kezd. Ez a dicsőítő ének zárja le azt a nagy történetet, amely Izrael nyomorúságának és szenvedésének leírásával kezdődött. Akkor Isten népe a szolgaság miatt sóhajtozva kiáltott az Úrhoz, panaszát fogalmazta meg a gyászban és elnyomásban, most pedig kirobbanó örömmel dicsőít Mózessel együtt. A panaszos imádságot először Isten szabadítást ígérő szava követte (Mózes elhívása), majd hatalmas tettei (a tíz csapás és a vörös tengeri átkelés), hogy végül minden Isten népének hálaadó és magasztaló énekébe torkolljon. Az exodus, a kivonulás története a gyász felől az örömbé tart, amint az evangélium üzenete is mindig ugyanezt az irányt veszi. Az életünk alapritmusa, hogy Istenhez kiáltunk, aki szabadulást ígér és szerez, hogy végül teljes szívvel imádjuk és szolgáljuk őt. Bár többen vannak közöttünk, akik most inkább várnak a szabadításra, semmint megélték volna azt, a mai napon Isten Igéje Isten dicsőítéséről, magasztalásáról tanít és erre hív bennünket.

I. Miért dicsőíti Izrael Istent?

„Akkor” – olvassuk az ének bevezetőjében. Akkor, amikor átélték Isten nagy szabadítását és látták a fáraót elveszni seregével együtt. Akkor, amikor Isten beavatkozott életükbe, és nem várt módon szabadulást hozott. A dicsőítés Isten cselekedetére adott válaszuk, és ez a legmegfelelőbb válasz. Miért?

Aki átélte Isten szabadítását élete bármely területén is, nem teszi fel a kérdést, hogy vajon Istennek szüksége van-e a mi dicsőítésünkre? Belőle spontán tör fel annak szeretete, imádása, aki nyomorúságában mellé állt, és legyőzte az ellenséget, amely szorongatta őt. Mózes és testvére, Mirjám éneke a kirobbanó öröm hálaéneke. Ebben a spontán magasztalásban először nem mond Mózes semmi újat: „*Ő az én Istenem, őt dicsőítem, atyám Istene, őt magasztalom.*” Vajon eddig nem így volt? Dehogynem! De akkor mi a jelentősége ezeknek a szavaknak? Miért álljunk Isten elé őt magasztalni, ha csak azt tudjuk mondani, amit máskor is mondunk?

Ha valaki képes újra, szíve mélyéből fakadóan elmondani a régit, az a hit, az odaszánás és az elkötelezettség hangján szól. Amikor Mózes azt énekli, hogy az Úr az ő ereje és éneke, ő az Istene, atyái Istene, és őt dicsőíti és magasztalja, nem mást tesz, mint odaszánja, elkötelezi magát annak az Istennek, akit eddig is szolgált, és ezután is szolgálni fog. Az Úr szabadítására adott válaszként az ő dicsőítésében megvallja, hogy kizárólag ő az Istene és benne bízik.

Mindenközben azt se tévesszük szem elől, hogy bár Mózes volt egyedül, aki akkor is bízott az Úrban, amikor pusztulásuk bizonyosnak tűnt, a szabadulás után mégsem azzal kezdi, hogy „köszönöm Uram, hogy én nem voltam hitetlen, mint a többiek.” Aki Isten hatalmával találkozik és eléborul, hogy az Úrban gyönyörködjön és őt magasztalja, nevét felemelje, az elfeledkezik magáról. Az Urat látja nagyknak és hatalmasnak, az ő tetteit énekli meg, őbenne örvendezik. Nem marad hely semmiféle büszkeségnek, önelégségnek.

Isten imádásának van azonban egy másik dimenziója is. Aki Istent magasztalja, és ezért felsorolja hatalmas tetteit és szabadítását, az közben másoknak is hirdeti az Urat. Először is azért, mert a bibliai gondolkodásmód szerint Isten magasztalása nem egyéni, hanem közösségi ügy: „*ezt az éneket énekelte Mózes Izrael fiaival együtt...*”, „*Ekkor Mirjám prófétanő, Áron nénye, dobot vett a*

kezébe, és kivonultak utána az asszonyok mind...” Máskor a zsoltáros az, aki felhívja Isten népét, hogy vele együtt dicsérje az Urat: „*Jertek, halljátok ti istenfélők mind, hadd mondjam el, mit tett velem!*” (Zsolt. 66.16) Miközben ma megfellebbezhetetlen igazsággént jelentik ki emberek, hogy nem kell templomba menni ahhoz, hogy imádkozzanak, nekünk látnunk kell, hogy Isten magasztalása (de ugyanígy segítségül hívása, valamint az egész keresztyén élet) nem egyéni ügy. Nagyon személyes és valóságos kell, hogy legyen – Mózes is saját nevében szólítja meg Istent – de nem igaz, hogy másra nem tartozik. Isten népe együtt magasztalja az Urat szabadításáért.

Ez a magasztalás azonban még ezen is túlmutat, nem csak Isten népe, hanem minden népek és nemzetek kell, hogy hallják azt: „*Magasztallak, Uram, a népek közt, zsoltárt zengek rólad a nemzetek közt.*” (Zsolt. 57.11) Mózes énekében olvassuk, hogy „*Népek hallják [az Úr tetteit], s megremegnek.*” Bár Mózes az Úrnak énekel, mivel ezt nyilvánosan teszi, Isten nagy tetteinek híre eljut mindenkihez, azokhoz is, akik nem az övéi.

Isten népének, a keresztyén közösségnek a megkülönböztető jellemzője, hogy Isten dicséretének közössége. Ebben különbözünk minden más közösségtől, amelyek körülöttünk élnek ill. amelyeknek tagjai vagyunk. A dicséret, a magasztalás teljességgel hiányzik a modern társadalomból. A tisztelet, az a hozzáállás, ami valami nála nagyobbra és jobbra csodálattal és szeretettel tekint szinte szégyellnivaló világunkban. Kivéve akkor, ha pop- és rocksztórokról, médiaszemélyiségekről, híres sportolókról van szó. Értük lehet lelkesedni, jelenlétükben nem illetlen akár még önkívületi állapotba is kerülni. A keresztyén gyülekezet azonban olyan közösségként találkozik, amely elismeri, hogy Isten határtalan jóságából és kegyelméből él. Ennek átéléséből, ennek öröméből fakad a misszió. Amint Isten magasztaljuk istentiszteleteinken, ha az őszinte, igaz és szenvedélyes, mindazok, akik még nem találkoztak az Úrral, de keresik őt, megéreznek valamit jelenlétéből. Furcsa kimondani, de vonzza őket Istennek a magasztalása. Megismerik, hogy ki az az Úr, és mi mindent cselekedett népe életében.

II. Hogyan dicsőíti Izrael Istent?

Mózes és Mirjám éneke alapján figyeljük meg Izrael dicséretének némely sajátosságát!

Az első megjegyzés az, hogy Mózes nem légtüres térben, hanem konkrétan átélte, valóságosan megélt szabadulás következtében magasztalja az Urat, és ezt elmondja énekében is. A 4. vers egyértelműen szól: „*A fáraó szekereit és hadát tengerbe vetette, válogatott harcosai a Vörös-tengerbe fúltak.*” Később ezt még elmélyíti azzal, hogy feleleveníti a fáraó szavait, dramatizálja az ellenség büszke magabiztosságát: „*Üldözöm, elérem! – mondta az ellenség. Zsákmányt osztok, bosszúm töltöm rajtuk. Kirántom kardomat, kezem kiirtja őket.*” Megképzti az ellenség szavait, amelyek akkor az egyiptomiak félelmetes erejét hordozták. Mindez azonban a szabadulás után, a dicsőítésben irónikussá válik: lássátok, mi lett abból, aki így dicsekedett. Az iróniát elmélyíti a következő vers is: „*Ráfújtál szeleddel, a tenger elborította őket.*” A bosszút lihegő, fegyveres ellenségre csak ráfúj az Úr, és az semmivé lesz. Az ellenség fogadkozik, esküdüzik, fenyegetőzik, kardot ránt – az Úr meg csak kibocsátja leheletét. A szabadulás nem általános, hanem konkrét.

Ezen a ponton szükséges megállnunk és elgondolkoznunk. A szabadulás nem azonos az általános hitvallással. Mózes nem azt mondja valahol Egyiptomban, hogy Isten szabadító, hanem azt, hogy megszabadított engem az Úr. Neked sem elégséges, ha csak annyit tudsz mondani, hogy Jézus Krisztus szabadító, de azt nem tudod elmondani, hogy miből szabadított meg téged az Úr. Dicsőítés csak Isten szabadító munkájának megismeréséből fakad, a szabadítás pedig mindig konkrét. Lehet ez annak megvallása, hogy Jézus megszabadított a hiábavaló, üres éleledeből, valamilyen szenvedélyből vagy bűnből, testi-lelki nyomorúságból, megoldhatatlan konfliktushelyzetből, stb. De ha nincs

semmi, amit néven tudsz nevezni, hogy az Úr megszabadított téged, akkor valószínű, hogy dicsőíteni, magasztalni sem tudod őt igaz szívből. A szabadítás, és ezért a dicsőítés is, konkrét.

A második megjegyzés, hogy Mózes hálaadó éneke konkrét volta ellenére túlmutat az egyszeri történeti eseményen. Mert amit megénekel, az nem csak egyszer, ott és akkor igaz, hanem újra és újra. Mózes éneke, „*Erőm és énekem az Úr, mert megszabadított engem*”, megjelenik máskor is az Ószövetségben (Zsolt. 118.14, Ézs. 11.2). A szavak ugyanazok, a helyzet más. Az ellenség szétszórása, a tenger, mint a káoszt megjelenítő erők jelképe, az Úr, aki felemelt jobbával harcol – mind mind olyan témák, amelyek túlmutatnak ez egyszeri szabadításon. A dicsőítésben, meghirdetve mindenkinek, hogy mit tett az Úr, túllépünk a konkrét helyen és időn. Istennek nemcsak egyszeri, történeti, hanem örök, kozmikus győzelmét valljuk meg. Hasonlóan ahhoz, hogy Jézus Krisztus feltámadása nemcsak Jézus korabeli ellenfeleinek a legyőzését jelentette (hiszen nyilvánvaló vereség volt ez azoknak, akik keresztre juttatták), de kozmikus győzelmet a bűn, a halál és a Sátán erői felett. Ezért írja a Jelenések könyve, hogy amikor legyőzzetnek a fenevad, az üvegtenger mellett éneklük „*Mózesnek, az Isten szolgájának énekét és a Bárány énekét.*” A szabadító Isten dicsőítése és magasztalása minden kort átfog, hogy minden nyelvből és népből magasztalják őt. Ezért amikor őt magasztaljuk, részesei vagyunk mindazok énekének, akik előttünk dicsőítettek, és akik majd utánunk jönnek. Az Úr a mi szabadítónk – minden helyzetben! „*Az Úr uralkodik örökkön örökké!*”

A harmadik sajátossága Mózes és Mirjám énekének, Isten dicséretének, hogy művészi jellegű: költői, zenével gazdagított, és szenvedélyes, odaszánt.

Figyeljük meg Mózes szóhasználatát! Nemcsak az a fontos, amit elmond, hanem az is, ahogyan ezt teszi. Képletesen festi le Egyiptom pusztulását a tengerben, ill. a környező népek reakcióját. Pl.: „*kőként merültek a tengerbe*”, „*elmerültek, mint ólom a hatalmas vízben*”, „*néma kővé válnak*”. Az imádkozó maga előtt látja az ellenséget, mint egy élettelen követ, amely dermedten, tehetetlenül hull alá a mélységbe. Ez lett a nemrég még oly életerős ellenségből. Hasonlóan költőien sokszínű, amint a népek reakcióját fogalmazza meg az ének: „*megremegnek, fájdalomban vonaglanak*”, „*megzavarodnak...*”, „*hatalmasait rettegés fogja el, kétségbe esik*”, „*rettentő félelem szakad rájuk*”. Az ismétlés és a nyelvi gazdagság mind az Istent dicsérő nép képzeletét termékenyítik meg. A költészet szerepe az, hogy a meggazdagított, termékeny lett képzelet el tudja hinni, maga elé tudja álmodni az Isten által készített szabadságot. Elmondhatná Mózes mondanivalóját rövidebben és egyszerűbben is, de az Isten dicsőítése ennél többről szól. Többet érdemel a szabadító, mint ahogy többre van szüksége a dicséretet éneklőnek is.

A másik művészi sajátosság a zene. Bár Mózes énekénél nincs erre utalás (amint az oly nyilvánvaló, pl. a zsoltároknál), de Mirjám és az asszonyok dobolnak és körtáncot járnak. Ebben a helyzetben a zene erőt, lendületet, az öröm és dicsőítés egy újabb kifejezési módját nyújtja. A szóval együtt tere van Isten magasztalásában, bevonva az érzelmeket, sőt, megmozgatva még a testet is. Azt látjuk, hogy Izrael dicsőítésében az egész ember részt vesz, testestül-lelkestül örvendeznek az Úr előtt.

Végül hadd mutassak rá mindebben az odaszántságra, a szenvedélyességre. Nem kell bizonygatni, hogy Mózes, Mirjám és Izrael fiai valamint leányai teljes szívvel részt vettek Isten magasztalásában. Nem maradtak udvariasan kívül, nem próbáltak valamiféle biztos távolságot tartani, nem rideg racionalitással jöttek az Úr elé. A hiteles művészet mindig együtt jár azzal, hogy az alkotó maga is benne van az alkotásban, önmagát adja. Nem más valakit, nem azt, amit kapni szeretne a közönség, nem azt, ami eladható, hanem azt, ami a szívében van, sőt, önmaga szívét adja. Ha nem így teszi, hamar megérezzük, és hiteltelenné válik alkotás és alkotó egyaránt. Professzionális lehet, de mégis lelketlen és üres. Ennek az üres lelketlenségnek, kívülmaradásnak az ellentéte a szenvedélyesség, az odaszántság. Aki az Urat magasztalja, az egész valóját kell, hogy adja. Szívéből, annak is teljességéből szóljon, mert ha nem így teszi, hamisan cseng éneke és imádata.

Kérjük és engedjük hát, hogy kiárássa ránk az Úr magasztalásának, dicséretének Lelkét, hogy együtt leborulva előtte zengjük a szabadító nagy nevét, énekeljük Mózes énekét! Ámen!